

Reactie op de consultatie over het Besluit tolken en vertalers - instellen van minimumtarieven en borgen van kwaliteit en integriteit

Als tolk en vertaler Spaans ben ik al jarenlang werkzaam voor de rechtbanken (formeel het OM), de politie en particuliere klanten. Op basis van mijn eigen ervaringen en inzichten zou ik opmerkingen willen maken over drie aspecten: beschikbaarheid in Nederland van vertalers en tolken, voorgenomen toelating van B2-taalniveau tot het RBTv, inzet van bemiddelaars en ten slotte tarieven.

De uitbesteding en betaling van vertaal- en tolkdiensten door Justitie loopt momenteel goed. In mijn ervaring zijn de rechtbanken in het algemeen tevreden over de geleverde diensten, alleen soms niet over de beperkte beschikbaarheid van tolken en vertalers voor sommige talen. De tolken en vertalers zijn voornamelijk ontevreden over de betaalde tarieven, vooral de povere betaling voor tolkdiensten en voor vertalingen Engels, Frans en Duits. De bestaande problemen geven geen aanleiding om het hele bestaande systeem te wijzigen.

De beperkte beschikbaarheid van vertalers en tolken *voor bepaalde talen en voor sommige afnemers* is mijns inziens te wijten aan de volgende factoren:

1. Overheid, universiteiten en hogescholen in Nederland zijn de afgelopen jaren niet bereid of in staat geweest goede opleidingen voor vertalers en tolken en opleidingen taalverwerving voor diverse vreemde talen te handhaven of op te zetten. Deze opleidingen zijn vaak juist wegbezuinigd. Samen met de (initieel vanuit Brussel opgelegde) kwaliteitseisen heeft dit voor sommige talen geleid tot een gebrek aan gekwalificeerde tolken en vertalers. Als de overheid een gebrek ervaart, zou ze om te beginnen moeten inzetten op het ontwikkelen, stimuleren en subsidiëren van deze opleidingen.
2. De problemen die de politie ervaart bij het rechtstreeks inschakelen van tolken worden veroorzaakt door het beperkte aantal vertalers en tolken dat de politie op haar uitbestedingslijst plaatst. Het beperkte aantal dat voldoet aan de eisen van het RBTv (zie punt 1), wordt nog verder beperkt door de screening van de politie. De politie zou het haar eigen medewerkers makkelijker moeten maken door meer tolken en vertalers uit het RBTv te screenen en op haar lijst te plaatsen.
3. De IND krijgt te maken met groepen asielzoekers die in golven arriveren vanwege de politieke toestand in hun landen van herkomst, waardoor de beperkte beschikbaarheid door de oorzaken die ik al noemde, leidt tot verdere schaarste. Dit is moeilijk te ondervangen in een klein land, waar nu eenmaal niet veel tolken beschikbaar zijn voor bepaalde exotische talen.

De voorgenomen toelating tot het Register van B2-tolken is niet verstandig. Het B2-niveau staat gelijk aan het VWO-niveau en op grond van mijn jarenlange ervaring kan met grote zekerheid stellen dat dit niet voldoende is om te tolken. Misschien geeft de aard van bepaalde tolkdiensten (ik zou niet weten welke) aanleiding om te vermoeden dat taalbeheersing op C1-niveau niet nodig is (nog afgezien van de tolkvaardigheid), maar in mijn ervaring compliceren ook dit soort gesprekken zich vaak zodanig dat de tolk een stevig beroep moet doen op zijn of haar uitgebreide talenkennis, kennis van het onderwerp en jarenlange ervaring. Er wordt tenslotte niet voor niets een tolk bij een gesprek of verhoor geroepen. Dit gebeurt omdat de communicatie van zodanig belang wordt geacht dat daarbij niets van de boodschap verloren mag gaan. Zelfs als ervaren C1-tolk krijg ik, eerlijk gezegd, af en toe het gevoel dat ik maar net aan die eis kan voldoen.

Zoals mijn particuliere klanten goed beseffen, is een zo direct mogelijk contact tussen opdrachtgever en vertaler of tolk van essentieel belang om een goede vertaling of vertolking tot stand te brengen. Zo kan de opdrachtgever duidelijk aanwijzingen geven en bekijken welke tolk of

vertaler het meest geschikt is voor welke dienst. De vertaler kan indien nodig rechtstreeks vragen stellen over de materie en zich specialiseren in een bepaald onderwerp. Zo kan een fijne samenwerking ontstaan waardoor veel mensen meer plezier in hun werk hebben. De rechtbanken hebben, als grootschalige afnemer, dit principe hoog willen houden door de vertaal- en tolkdiensten zelf op efficiënte en flexibele wijze uit te besteden. Het is dus niet goed om hier bemiddelaars tussen te plaatsen, zoals ook blijkt uit de ervaringen in het Verenigd Koninkrijk.¹

Verder zullen deze bemiddelaars natuurlijk hun winst veilig willen stellen door een zo hoog mogelijk bedrag in rekening te brengen aan de afnemende overheden en een zo laag mogelijk bedrag te betalen aan de tolk of vertaler die het eigenlijke werk doet. Dit is wel gebleken bij de lopende uitbestedingen en ook bij de Engelse en Deense ervaringen met dit model.² Dit is ook bekend bij mijn ervaren particuliere klanten, die hun vertaalwerk juist rechtstreeks aan mij of een andere tolk of vertaler willen uitbesteden omdat ze weten dat de bemiddelingskosten er bij een groot vertaalbureau nog bovenop komen. Helaas geeft het stellen van minimumtarieven, door bemiddelaars te betalen aan vertalers en tolken, mij weinig vertrouwen. De gestelde minimumtarieven zijn te laag en de bemiddelaars zullen allerlei trucjes gaan toepassen om deze niet uit te betalen (bijvoorbeeld betaling per minuut in plaats van per half uur). Ik vermoed dat als C1-tolken weigeren om voor de lage tarieven te werken, de bemiddelaars B2-tolken gaan inzetten.

Het alternatief is eenvoudig. Alle betrokken partijen hebben vaak gezegd dat de beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerde vertalers en tolken belangrijk is voor de overheid. Daarom moet de overheid weer behoorlijke en diverse taalopleidingen aan hogescholen en universiteiten optuigen, evenals opleidingen voor tolken en vertalers. Daarnaast moeten de vaste tarieven stijgen en geïndexeerd worden.

---

¹ Zie o.a. <https://www.theguardian.com/law/2016/may/04/thousands-of-court-cases-adjourned-due-to-failures-in-interpreting-services>

<https://www.bbc.com/news/uk-england-46838858>

<http://www.irr.org.uk/news/the-ongoing-fiasco-of-privatised-court-interpreting-services/>

² <https://slator.com/industry-news/interpreters-are-riled-up-in-the-state-of-denmark/>